

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025-52312 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 27 mei 2025 een klaagschrift, gedateerd op 26 mei 2025, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie ontving een verweerschrift van mevrouw XXXX, regiebehandelaar ten tijde van het verblijf van klager en mevrouw XXXX, jurist, op 17 juni 2025, gedateerd op dezelfde dag.

Er heeft geen mondelinge behandeling plaats gevonden omdat partijen akkoord zijn gegaan met een schriftelijke afwikkeling van de klacht.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling, en in het bijzonder voor klager, van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023.

3. Standpunt van klager

Klager vraagt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij stelt zich op het standpunt dat hij door het rookverbod vanaf 1 juli 2022 overprikkeld is geraakt. Het rookverbod heeft hem veel stress en irritatie opgeleverd, iedere dag opnieuw. Klager wil laten weten dat hij het heel moeilijk heeft gehad met het rookverbod. Hij rookte al 17 jaar. De begeleiders waren heel streng voor hem en er was een soort spel bezig, er werd gespeeld dat men de politie was, aldus klager.

Klager heeft geestelijke schade geleden, door stress en frustratie. Ook heeft hij meegemaakt dat hij buiten, in de gezamenlijke tuin, werd mishandeld om shag in die periode, door een mede-cliënt. Deze probeerde klager af te persen, aldus klager.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt uit de recente uitspraak van de Rechtspraak voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) van 21 maart 2025 dat het rookverbod achteraf gezien niet onrechtmatig was. De argumenten uit die uitspraak geven aanleiding om de huidige klacht feitelijk ongegrond te verklaren en vergoedingen af te wijzen of te matigen.

Verweerster gelooft dat het rookverbod doelmatig was en ondersteunt deze zienswijze met een onderzoek dat is gepubliceerd in het jaar 2010 waaruit blijkt dat minder geweld voorkomt in instellingen waarin niet gerookt wordt. Daar komt bij dat in de genoemde uitspraak van RSJ getoetst wordt op veiligheid en orde, wat handvatten geeft om ook deze argumenten mee te laten wegen in plaats van uitsluitend gezondheidsredenen.

De instelling dient medewerkers en patiënten tevens te beschermen tegen de blootstelling aan sigarettenrook van de rokende patiënten. Om die reden is het rookverbod noodzakelijk voor de veiligheid binnen de instelling.

Voorts stelt verweerster dat het verzoek om schadevergoeding, bij gegrondverklaring van de klacht, dient te worden afgewezen danwel gematigd dient te worden. Verweerster voert daartoe aan:

-Allereerst is van belang te benadrukken dat klager reeds vóór de inwerkingtreding van het rookverbod per juli 2022, op de hoogte werd gesteld van het naderende rookverbod. Hij heeft desondanks geen overplaatsingsverzoek aangevraagd. Integendeel, hij heeft meerdere malen en op eigen initiatief aangegeven te willen stoppen met roken. Deze wens werd reeds begin mei 2022 uitgesproken en herhaald. Dit wijst op een intrinsieke motivatie om het roken achter zich te laten, waardoor het rookverbod niet als onverwachte of dwingende externe factor kan worden aangemerkt.

-In de periode na het rookverbod is vastgesteld dat klager is blijven roken, waar en wanneer dit mogelijk was. Het verbod heeft hem dan ook niet feitelijk volledig belemmerd in zijn rookgedrag.

-Op de momenten dat klager aangaf te willen stoppen met roken, ontving hij passende begeleiding.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren en het verzoek tot schadevergoeding af te wijzen. In geval van gegrondverklaring van de klacht, verzoekt verweerster de hoogte van de schadevergoeding te matigen.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een geheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling.

Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz-instelling geldend geheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvvgg. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager gegrond is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling.

Hierbij sluit de klachtencommissie aan bij de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant 7 juni 2024¹ en haar eerdere beslissing inzake 2024-039. De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie hebben opgeroepen bij klager. Het verweer van verweerster dat klager tijdig voor het instellen van het rookverbod daarvoor is gewaarschuwd acht de klachtencommissie

¹ ECLI:NL:RBOBR:2024:3235.

onvoldoende om daaruit af te leiden dat klager geen last of hinder heeft ondervonden van dat rookverbod, dat immers eerst niet en daarna in de instelling wel gold.

Ook het verweer dat klager ondanks het rookverbod daarvan geen hinder heeft ondervonden omdat hij is blijven roken acht de klachtencommissie niet aannemelijk.

Immers, aangenomen moet worden dat de instelling haar eigen rookverbod in die tijd serieus nam en dat erop werd gecontroleerd, zodat dit verweer wat de klachtencommissie betreft geen hout snijdt.

Ofwel: er zijn geen bijzondere omstandigheden die nopen tot matiging van de door klager gevraagde schadevergoeding. Klager heeft vanaf het invoeren van het rookverbod tot het opheffen daarvan aaneengesloten last en hinder ondervonden van de invoering en de gevolgen daarvan.

De klachtencommissie kent voor de periode van het ingaan van het rookverbod, op 1 juli 2022 tot en met het beëindigen van het rookverbod, op 30 november 2023, met terugwerkende kracht schadevergoeding toe van 100 euro per maand. Dit betekent dat klager een schadevergoeding toekomt van 17 keer 100 euro, in totaal 1.700 euro, door de instelling aan klager te voldoen.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van juli 2022 tot en met 30 november 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 1.700,- (€ 100,- voor iedere maand dat klager niet mocht roken) ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 23 juli 2025 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.